

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Svmma, Sive Avrea Armilla Bartholomæi Fvmi Placentini,
ordinis Prædicatorum, ac hæreticæ prauitatis Inquisitoris**

Fumo, Bartolomeo

Antverpiae, 1570

Expositio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30427

morbosum, in conscientia poterit habere, secundum Mona. titul. de viur. item qui fecit aliquod melioran entum, propter quod res vtilior est domino, quam prius, ad arbitrium boni viri in conscientia poterit petere expensas, & dominus verus tenetur faciasce, quia hoc ad iustitiam pertinet. Si sunt possessor bonae fidei, poterit omnes expensas, quas facit tollere, si sine latrone rei potest huius. I. uianus. le. 3. ff. de rei vendicatione. Si non possunt tolli, dominus fundi solueret fundo. ff. de rei vendicati. Idem erit quando fecit vulnera gerere negotium proximi. ff. de nego. gest. per totum.

⁴ EXPENSÆ non veniunt nomine damnorum, vel intercessione: & ideo, qui remittit unum, non remittit aliud, c. in vestra. de iuri. & dam.

⁵ EXPENSÆ dicuntur necessariæ, quando si non fuissent factæ, vel res ex toto persisteret, circa quam factæ sunt, vel in deteriori deuenisset. Voluntaria vero sunt, qua rem tantum ordinant, sed fructum non augent. l. impenas. ff. de verborum significati.

& haec possunt tolli, si sunt separata, ut pictura in tela, secus si in muro sit facta, quia rei status laetatur.

EXPOSITIO.

In expositione legis sive canonici, sive eiusdem, sive consuetudinis, seruanda est mens, sive intentio legislatoris. c. intelligentia. de verbo. significat. quia verba deserunt intentionem, & non econtra. c. is autem. 22. q. 2. quæ si non est nota ex verdis, debet sumi ex causa, persona, loco, & tempore. vi. in c. sciendum. 26. distin.

Nec quis præcepit esse debet, quando verba clara non sunt ad iudicandum. ² Q. V. A. N. D. o lex est dubia, vel contraria opiniones, & dubium est omnino nouum, standū est consuetudini loci, si de ea constat, est enim in hoc casu optima legum interpres, ut in cap. dilectus. de consuetu. Si vero non constat de consuetudine, & verba sunt clara, non debemus recedere à signifi-

catione verborum, nisi absurditatem continerent, ut in c. fi. de verbo. significat. Si vero non sunt clara, & eorum intellectus est multiplex, benignior sensus est sequendus. cap. final. de translationib. Quod si non appareat via benignior, se similibus ad similia procedendum est, ut in capitul. translato. de consuetu. Sed si non est dare simile, & iudex nescit quid faciat, ad principem recurrentur, quia eius est interpretatio cuius est legem condere, ut in causa. inter alia. de sentent. excommuni. Si autem dubium est in opinione doctorum, iudex non debet recedere à communione opinionis si datur, nisi posset talis opinio communis conuinciri eundem, vel probabilibus rationib. Quod si non est dari communis opinio, tunc iudicet secundum quod vult, dum ostendit non agat contra conscientiam, propter c. cum aeterni. de re iudicat. lib. 6. Vide tamen Panor. in c. i. circa finem. de constitution. per hoc enim habes quando iudex secundum sensum suum iudicare possit. Et quid agendum, ubi opinionum varietas est.

EXPOSITI.

¹ EXPOSITI dicuntur infantes, servi, liberti, & languidi, si sine cura dimittantur, vel alimenta eis a parentibus, patronis, vel dominis negentur. in cap. vnic. de infan. expositus. vi. solent aliqui, relegato pietatis affectu, pueros ante ecclesia ianuas relinquent, cum tanto periculo.

² EXPOSITI filii a patre, vel ab alio, parte scienti, & ratus habente, eo ipso a patre potestate liberantur. Idem dic de seruis, & libertis erga dominos, quoniam a potestate dominica liberantur, & de languidis. Si vero eo ignorante, vel iniuste hoc fiat, poterit expotiti repetere solutis expensis, & cetera. in dict. capitul. vnic. & c. fi. 37. d.

³ EXONENTES taliter filios, vel alios prædictos, etiam ex necessitate, ut quia aere non possunt, non excusantur a mortali, quia quantum in ipsis est occidunt, nisi tali modo exparente